

Необхідно створити умови для справедливого і прозорого оподаткування в цифровій економіці, щоб забезпечити стабільний розвиток держави і збільшення доходів бюджету.

Література:

1. Ernst & Young Global Limited. URL: https://www.ey.com/uk_ua/tax/digital
2. Бурашнікова, Олена. Міжнародний досвід цифровізації в податковій сфері. Humanities studies: Collection of Scientific Papers / Ed. V. Voronkova. Zaporizhzhia: Publishing house "Helvetica", 2023. 14 (91). P. 148–157. <https://doi.org/10.32782/hst-2023-14-91-17>
3. Кувалдіна О. О. Проблеми оподаткування податком на прибуток в умовах цифрової економіки та BEPS. Науковий вісник Ужгородського національного університету Випуск 34. 2020. С. 128-132. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2020-34-21> URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/34_2020ua/23.pdf
4. Замлинський В. А., Жук Н. Л., Осик С. В., Мартіянова М. П. Сучасна бізнес-діагностика: цифрова зрілість та відновлення екосистем. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2023. Том 8. № 3. С. 18 – 25. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-3-2>.

Прутійан Т.Ю.

*здобувач факультету економіки та управління
Одеський державний аграрний університет
м. Одеса, Україна*

Крюкова І.О.,

*д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування
Одеський державний аграрний університет
м. Одеса, Україна*

ПОДАТОК З ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ТРЕНДИ СПРАВЛЯННЯ

Податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) – один з найстаріших та найбільш розповсюджених у світі видів податків та обов'язкових платежів. Відіграючи винятково важливу роль у формуванні надходжень до централізованих фондів грошових ресурсів, ПДФО є важливою складовою фінансових систем національних економік, інструментом регулювання соціально-економічних відносин та забезпечення стабільності у суспільстві.

ПДФО має вагомe значення для формування податкових потоків держави та наповнення цільових фондів грошових ресурсів країни. Важливість та значення ПДФО для національної економіки та економіки регіонів визначається його ключовими характеристиками (рис. 1).

Реалізація функцій податку безпосередньо зв'язана з тими принципами, що у ньому закладені і реалізуються в конкретному виді податку. Принципи

податку реалізуються через конкретні прояви, що характеризують особливості цього специфічного механізму: однократність, універсальність, обов'язковість, індивідуальна безпека, безповоротний характер.

Податок з доходів фізичних осіб також займає вагомe місце у структурі вхідних податкових потоків держави як на загальнодержавному, так і на місцевому рівні. Незважаючи на той факт, що за діючою класифікацією податків та обов'язкових Податковим кодексом України платежів ПДФО відноситься до складу загальнодержавних податків, він відіграє провідну роль й у формуванні бюджетів місцевих рівнів управління. У 2022р. питома вага ПДФО у структурі податкових надходжень до Державного бюджету становила понад 17,9%, у структурі доходів місцевих бюджетів близько 63% [4].

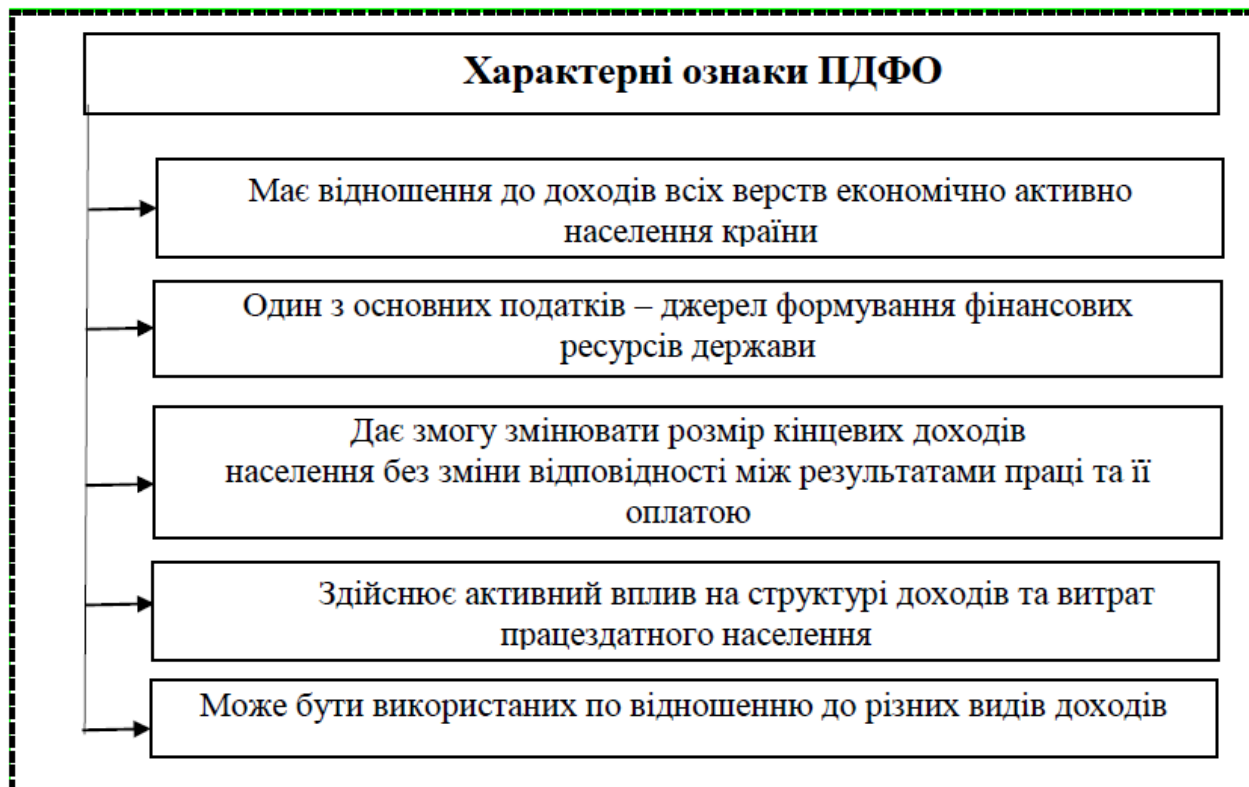

Рис. 1. Характерні ознаки ПДФО

Джерело: складено автором за даними [1,2,3]

Одеська область є найбільшою адміністративно-територіальною одиницею країни та має виключне історичне та соціально-економічне значення для країни. Частка області у створенні національного продукту складає близько 5%. Область формує виключні для національної економіки торговельно-економічні можливості та пріоритети. Вигідне економічне розташування Одеської області та структура регіональної економіки здійснюють значний вплив на формування податкового потенціалу області. У 2022р. обсяг податкових потоків, що були спрямовані з Одеської області до Державного бюджету, становив 13,8 млрд грн., у бюджетах місцевих рівнів було акумульовано близько 23,0 млрд грн. [4,5]

У 2022 році на обліку у Головному управлінні ДПС в Одеській області знаходилось понад 100,0 тисяч юридичних осіб та 135,5 тисяч фізичних осіб, які представляють сфери промисловості: переробну, з виробництва харчових

продуктів і напоїв, хімічну і нафтохімічну промисловість, легку промисловість та інші сфери.

У 2022 року на стан податкових надходжень вплинуло введення воєнного стану на всій території України, блокування портів Одеського регіону, порушення логістичних зв'язків, відсутність імпортованих комплектуючих та відтік робочої сили, призупинена діяльність підприємств галузей економіки «транспорт, складське господарство», «промисловість», «будівництво», «громадське харчування» та «туристична галузь».

За 2022 рік обсяг надходжень до зведеного бюджету по платежах, що контролюються Головним управлінням ДПС в Одеській області, становив 36 857,9 млн грн. Це на 6 305,8 млн грн. (на 20,6%) більше ніж у 2021 році. До державного бюджету надійшло 13 820,8 млн грн, що на 1 991,9 млн грн (16,8%) перевищує відповідний показник 2021 року. До місцевих бюджетів – 23 037,2 млн грн, що на 4 313,9 млн грн, або на 23,0% більше ніж у 2021 році.

Податок з доходів фізичних осіб займає важливе місце у структурі податкових зборів Одеської області та м. Одеса. За 2022р. областю було акумульовано та переведено до Державного бюджету країни 4302,5 млн грн ПДФО (табл. 1).

Таблиця 1

Роль Одеської області у справлянні ПДФО, млн. грн.

Обсяги податків та обов'язкових платежів, млн. грн.	Україна (станом на 01.01.2023р)	Одеська область		Частка області у формуванні податкових потоків держави, %
		2021р.	2022р.	
ПДФО (державний бюджет)	148427,3	4437,4	4302,5	2,9
ПДФО (місцеві бюджети)	272245,3	19790,9	15837,4	5,8
Всього надходжень до місцевих бюджетів	392698,2	18780,7	23037,2	5,9
Всього надходжень до Державного бюджету	698719,5	12890,0	13820,8	1,9
Всього надходжень до Зведеного бюджету	1091417,7	31670,7	36857,9	3,4

Джерело: розраховано автором за [4,5]

Крім того, до Державного бюджету України від області надійшло 1 624,1 млн грн військового збору, темп росту в порівнянні з відповідним періодом 2021 року склав 143,1% (додатково мобілізовано 488,8 млн грн.) Виконання показника доходів до місцевого бюджету по єдиному податку з фізичних осіб забезпечено на рівні 103,3 %, так при плані 1 707,4 млн грн, надійшло 1 764,1 млн грн, додатково до бюджету мобілізовано 56,7 млн грн.

З метою забезпечення сталих надходжень податкових потоків за часів нестабільного зовнішньоекономічного середовища та внутрішньополітичної кризи в країні Головним управлінням ДПС в Одеській області проводиться активна робота із погашенням платниками податкового боргу, зміцнення

податкової дисципліни та усунення податкових правопорушень. Так, протягом 2022 року внаслідок дії військового конфлікту, загальна сума податкового боргу платників Одеської області до зведеного бюджету України за 2022 рік зросла на 471,3 млн грн (або на 10,7 відс.) та станом на 01.01.2023 становила – 4 860,9 млн грн, при цьому, сума новостворених боргів, які виникли під час дії воєнного стану, становили 1 068,4 млн гривень.

Протягом звітного періоду (2022р.) року Головним управлінням ДПС в Одеській області було завершено 2374 перевірки: 56 планових документальних перевірок згідно плану-графіку, донараховано 17,1 млн грн; 2318 позапланових документальних перевірок, за результатами яких донараховано 156,8 млн гривень. Надходження до державного бюджету за 2022 рік, за результатами контрольно-перевірочної роботи – 63,0 млн грн, у т. ч.: податок на прибуток – 17,0 млн грн; податок на додану вартість – 27,2 млн грн; касова дисципліна 6,2 млн. грн., ПДФО – 106,7 тис грн.

Література:

1. Концева В.В., Антоненко Н.В., Карлова І.О. Обліково-аналітичне забезпечення оцінки податкового навантаження підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 29. С. 53-58.

2. Мармуль Л.О., Новак Н.П., Халілов Е.Д. Роль адміністрування податку на доходи фізичних осіб в управлінні конкурентоспроможністю аграрних підприємств. *Економічний вісник університету*. 2021. Вип. 51. С. 25-31.

3. Гнидюк І.В., Уманець Л.В., Гончаренко Т.В. Оцінка податку на доходи фізичних осіб як фіскального показника. *Бізнес-інформ*. 2021. № 2. С. 279–285.

4. Звіт про виконання Плану діяльності Державної податкової служби України за 2022 рік. URL: <https://tax.gov.ua>.

5. Звіт про виконання Плану роботи Головного управління ДПС в Одеській області за 2022 рік. URL: <https://od.tax.gov.ua>.

Щербаков А. В.,

*здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
Херсонський державний аграрно-економічний університет,
м. Кропивницький, Україна*

Сақун А.Ж.,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри підприємництва, обліку та фінансів
Херсонський державний аграрно-економічний університет,
м. Кропивницький, Україна*

ДОСВІД ПОЛЬСЬКОЇ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Питання формування державної політики сталого розвитку та фінансового забезпечення суб'єктів галузей національної економіки є досить актуальним особливо в контексті повномасштабних військових дій на території України, що розпочалися з лютого 2022 року. Фізична особа підприємець (ФОП), є однією з